

Datum van inontvangstneming : 13/11/2018

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-629/18 - 1

Zaak C-629/18

Prejudiciële verwijzing

Datum van ontvangst:

8 oktober 2018

Verwijzende rechter:

Sofiyski gradski sad (Bulgarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

19 september 2018

Verzoekende partijen:

EN

FM

GL

Verwerende partij:

Ryanair Designated Activity Company (RYANAIR DAC)

BESLISSING

Sofia, 19 september 2018

**Sofiyski gradski sad (rechter voor de stad Sofia, Bulgarije), sectie
handelsrecht [OMISSIS]**

[OMISSIS]

heeft feitelijk en rechtens als volgt vastgesteld:

[OMISSIS]

I. VOORWERP VAN HET GEDING EN PARTIJEN

Bij de Rayonen sad (rechter in eerste aanleg) is een procedure ingeleid tot toekenning van compensatie krachtens artikel 7, lid 1, onder a), van verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 1 februari 2004 vanwege een vertraagde vlucht.

Verzoekers zijn de Bulgaarse staatsburgers EN [OMISSIS], FM en [OMISSIS] hun minderjarige kind, vertegenwoordigd door zijn wettelijke vertegenwoordiger FM [OMISSIS].

Verweerster is Ryanair Designated Activity Company (RYANAIR DAC), een vennootschap naar Iers recht [OMISSIS].

II. FEITEN

Verzoekers stellen dat zij tickets voor een vlucht [OMISSIS] van de luchtvaartmaatschappij Ryanair DAC hadden geboekt. De vlucht zou plaatsvinden op 19 januari 2017 van Sofia, Republiek Bulgarije, naar Rome, Italiaanse Republiek. Verzoekers stellen voorts dat de vlucht met een vertraging van meer dan drie uur is uitgevoerd en maken derhalve aanspraak op compensatie krachtens verordening (EG) nr. 261/2004.

Verweerster heeft voor het verstrijken van de voor de indiening van een verweerschrift gestelde termijn de bevoegdheid van de Bulgaarse rechter betwist onder verwijzing naar artikel 25 van verordening (EU) nr. 1215/2012. Zij voert aan dat in de algemene voorwaarden die gelden voor de litigieuze overeenkomsten voor het vervoer van personen door de lucht een forumkeuze is gedaan, volgens welke de daarin aangewezen Ierse rechter bevoegd is (punt 2.4 van [Or. 2] de algemene voorwaarden luidt: „Tenzij het Verdrag van Montreal van 1999 of het toepasselijke recht anders bepaalt, is op de uitvoering en uitlegging van uw vervoerovereenkomst met ons, deze algemene voorwaarden en onze bepalingen het recht van Ierland van toepassing en is voor alle geschillen die uit deze overeenkomst voortvloeien of daarmee verband houden de Ierse rechter bevoegd.”). Verweerster meent dat het onderhavige geschil geen door een consument gesloten overeenkomst in de zin van verordening (EU) nr. 1215/2012 betreft en de luchtreizigers ook geen consumenten in de zin van andere rechtshandelingen van de Unie zijn, die weliswaar geen procedurevoorschriften bevatten, maar de algemene oriëntatie voor de behandeling van deze categorie personen in het kader van het Unierecht aanduiden (bijvoorbeeld richtlijn 2011/83/EU of richtlijn 93/13/EEG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten).

De rechter in eerste aanleg heeft de exceptie van onbevoegdheid verworpen op grond van het arrest van het Hof (Vierde kamer) van 9 juli 2009, Rehder (C-204/08, EU:C:2009:439), waarin het Hof heeft geoordeeld dat in geval van een verzoeker die zijn verzoek baseert op verordening (EG) nr. 261/2004, de bevoegdheidsregels van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad gelden. In dit geval zijn zowel de plaats van vertrek als de plaats van aankomst van het vliegtuig te beschouwen als plaats waar de dienst wordt verstrekt in de zin van artikel 5, lid 1, onder b), van verordening (EG) nr. 44/2001 en kan de verzoeker zelf kiezen bij het gerecht van welk van deze plaatsen hij zijn verzoek indient. De rechter in eerste aanleg ging er voorts van uit dat de algemene voorwaarden waarop verweerster zich beroept, geen uitsluitende bevoegdheid verlenen, maar enkel dan gelden wanneer het toepasselijke recht, namelijk verordening (EU) nr. 1215/2012, die een regeling bevat die identiek is aan de genoemde bepalingen van verordening (EG) nr. 44/2001, niets anders bepaalt. De rechter zette uiteen dat een beding in de algemene voorwaarden waarin zonder voorbehoud de Ierse gerechten als bevoegd worden aangewezen, oneerlijk is en niet aan verzoekers kan worden tegengeworpen.

III. TOEPASSELIJKE BEPALINGEN

Verzoekers beroepen zich op hun rechten uit verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad. In deze verordening zijn de materieelrechtelijke aspecten van het recht op compensatie wegens niet-nakoming of tekortkoming in de nakoming van een overeenkomst voor het vervoer van personen door de lucht geregeld (wie heeft recht op compensatie, in welke gevallen van niet-nakoming van de verplichtingen van de luchtvaartmaatschappij bestaat deze aanspraak en hoe wordt de hoogte ervan bepaald).

Volgens het Hof in het arrest in zaak C-204/08 moet het bevoegde gerecht, als de verzoeker zich beroept op de rechten uit verordening (EG) nr. 261/2004 en niet op het Verdrag tot het brengen van eenheid in enige bepalingen inzake het internationale luchtvervoer (Verdrag van Montreal), worden vastgesteld aan de hand van verordening (EG) nr. 44/2001 en niet aan de hand van de bijzondere bepalingen over het bevoegde gerecht van het Verdrag van Montreal (artikel 33, lid 1).

Ondertussen zijn de regels van verordening (EG) nr. 44/2001 niet meer van kracht. De oorspronkelijk bij die verordening geregelde rechtsverhoudingen worden nu in verordening (EU) [Or. 3] nr. 1215/2012 geregeld. Verordening (EU) nr. 1215/2012 is dus het in casu toepasselijke formele recht voor de vraag welk gerecht bevoegd is.

IV. NOODZAAK VAN UITLEGGING

Verordening (EU) nr. 1215/2012 bevat algemene en bijzondere regels voor de vaststelling van het bevoegde gerecht, die in grote lijnen in meerdere groepen onderverdeeld kunnen worden:

- algemeen gerecht van de woonplaats van de verweerder (artikel 4, lid 1);
- bijzonder gerecht van de overeenkomst en de onrechtmatige daad (artikel 7);
- bijzonder gerecht naargelang het voorwerp van het geding: verzekeringszaken (afdeling 3), door consumenten gesloten overeenkomsten (afdeling 4), individuele verbintenissen uit arbeidsovereenkomst (afdeling 5);
- bij uitsluiting bevoegd gerecht;
- door de partijen aangewezen gerecht (artikel 25);
- bevoegdheid door verschijning van de verweerder (artikel 26).

Volgens de aangehaalde rechtspraak (arrest van het Hof in zaak C-204/08), die verbindend is en op een verzoek om een prejudiciële beslissing werd gewezen, kunnen verzoeken krachtens verordening (EG) nr. 261/2004 naar keuze van de verzoeker zowel bij het algemeen bevoegde gerecht (woonplaats van de verweerder) als bij het bijzondere gerecht van de overeenkomst (plaats van vertrek of aankomst van de vlucht) worden ingediend. Het Hof heeft het begrip plaats van uitvoering van de verbintenis uit een overeenkomst voor het vervoer van personen door de lucht in de zin van artikel 5, lid 1, onder b), tweede streepje, van verordening (EG) nr. 44/2001 uitgelegd en vastgesteld dat dat naar keuze van de verzoeker zowel de plaats van vertrek als de plaats van aankomst van de vlucht kan zijn. Artikel 7, lid 1, onder b), tweede streepje, van verordening (EU) nr. 1215/2012 is identiek aan artikel 5, lid 1, onder b), tweede streepje, van verordening (EG) nr. 44/2001.

Tegelijkertijd worden geschillen over de uitvoering van overeenkomsten voor het vervoer van personen door de lucht uitdrukkelijk uitgesloten van de werkingssfeer van de bevoegdheid bij door consumenten gesloten overeenkomsten. Volgens artikel 17, lid 3, van verordening (EU) nr. 1215/2012 is deze afdeling (Bevoegdheid voor door consumenten gesloten overeenkomsten) namelijk niet van toepassing op vervoerovereenkomsten, behoudens overeenkomsten waarbij voor één enkele prijs zowel vervoer als verblijf worden aangeboden (wat bij de litigieuze overeenkomst niet het geval is). Derhalve heeft de verzoeker niet het consumentenrecht om de zaak aan te brengen bij het gerecht van zijn woonplaats (artikel 18, lid 1).

Het is omstreden of, naast het volgens de algemene regels bevoegd gerecht en het gerecht dat bevoegd is volgens de bijzondere regels van de overeenkomst, uitdrukkelijk kan worden bedongen dat een gerecht in een andere staat bevoegd is.

Volgens artikel 25, lid 4, van verordening (EU) nr. 1215/2012 hebben overeenkomsten tot aanwijzing van een bevoegd gerecht geen rechtsgevolg indien in de betrokken procedures een uitsluitende bevoegdheid geldt, terwijl dergelijke overeenkomsten in het geval van individuele verbintenissen uit arbeidsovereenkomst, verzekeringszaken en door consumenten gesloten overeenkomsten na het ontstaan van het geschil gesloten moeten zijn. In alle andere gevallen zijn er geen formele beperkingen voor de mogelijkheid om krachtens artikel 25 van verordening (EU) nr. 1215/2012 vóór ontstaan van een geschil een bevoegd gerecht aan te wijzen. **[Or. 4]**

Geschillen over overeenkomsten voor het vervoer van personen door de lucht worden derhalve niet uitdrukkelijk uitgesloten van de werkingsfeer van de bepaling waarbij een bevoegd gerecht kan worden aangewezen. Dat volgt ook niet uit het genoemde arrest van het Hof in zaak C-204/08, waarin weliswaar werd vastgesteld welk gerecht bevoegd is als de verzoeker het bijzondere gerecht van de overeenkomst kiest, maar niet werd ingegaan op de vraag of partijen mogen afwijken van de bepalingen van de verordening door een vóór het ontstaan van het geschil gesloten overeenkomst krachtens artikel 25.

De regeling is om de volgende redenen niet duidelijk.

De materieelrechtelijke aspecten van de rechten van de luchtreiziger als partij bij een overeenkomst voor het vervoer van personen door de lucht zijn bij verordening (EG) nr. 261/2004 in detail geregeld. Zij garandeert luchtreizigers een hoog niveau van bescherming in geval van instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten doordat zij een absolute aanspraak op een forfaitaire compensatie toekent, waarbij geen schade hoeft te worden aangetoond (het beginsel van het hoge niveau van bescherming voor luchtreizigers is ook bevestigd in het arrest van het Hof van 12 september 2018, [REDACTED] C-601/17, EU:C:2018:702).

Als de formele voorschriften in verordening (EU) nr. 1215/2012, die bepalen dat overeenkomsten tot aanwijzing van een bevoegd gerecht vóór het ontstaan van een geschil gesloten mogen worden, ook in algemene voorwaarden, naar de letter worden uitgelegd, zou daarnaast het hoge materieelrechtelijke beschermingsniveau botsen met de formele voorschriften voor de verwezenlijking ervan in een voor de luchtreiziger ongunstige staat. In casu willen verzoekers als luchtreizigers rechten uitoefenen die een weerspiegeling vormen van de versterkte bescherming van de Europese Unie voor de afnemers van diensten, maar deze rechten moeten bij toepassing van de gesloten overeenkomst tot aanwijzing van een bevoegd gerecht krachtens artikel 25 van verordening (EU) nr. 1215/2012 worden uitgeoefend in een staat waarin noch de verzoekers woonplaats hebben, noch zich de plaats van uitvoering van de verbintenis uit de vervoerovereenkomst

bevindt. Derhalve rijst de vraag of de afweging van de belangen van de luchtreiziger en van de luchtvaartmaatschappij wordt ondermijnd en of het voor het behoud van het evenwicht tussen de belangen noodzakelijk is dat de economisch zwakkere partij bij de verbintenis een aanvullende mogelijkheid heeft.

Op deze gronden heeft de rechter die in laatste instantie zal beslissen over het bevoegde gerecht voor dit geschil (gelet op de waarde van het geding staat tegen de beslissing van de rechter in tweede aanleg op deze vraag geen rechtsmiddel open) ambtshalve vastgesteld dat een prejudiciële vraag noodzakelijk is.

DICTUM

Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt krachtens artikel 267, derde alinea, VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

Is het verenigbaar met artikel 25 van verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad dat het bevoegde gerecht voor beroepen krachtens verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand [Or. 5] aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten en tot intrekking van verordening (EEG) nr. 295/91 wordt aangewezen bij een overeenkomst die is gesloten voordat het geschil is ontstaan?

De behandeling van de zaak wordt geschorst totdat het Hof van Justitie van de Europese Unie uitspraak heeft gedaan [OMISSIS].

[OMISSIS]